

Předpláči se

Pro Prahu: celoročně 5
zl., půlletně 2 zl. 50 kr.,
čtvrtletně 1 zl. 25 kr.
Pro venkov: celoročně
5 zl. 60 kr., půlletně 2 zl.
80 kr. čtvrtletně zl. 1.40
Jednotlivá čísla prodá-
vají se po 12 kr.
jednotlivé přílohy hud.
po 50 kr.,
Za inseráty se platí mimo
kolek pouze 2 kr. za řá-
dek drobného písma.

DALIBOR.

Časopis

Jen frankované listy
přijímají se.
Rukopisy redakci zaslan
nevracejí se.

Předplatné přijímá admi-
nistrace v č. 147-I.
(Karlova ulice.)

Dopisy týkající se redakce
judtež zasílány franko
p. dru Ludevítovi Pro-
cházkovi do č. 9
v Ječné ulici.

věnovaný zájnu svetské i církevní hudby a zpěváckých spolků českoslov., zároveň pak
organ „Maticе hudební“

s četnými přílohami hudebními.

Redaktor:

Dr. Ludevít Procházka.

Vychází každou sobotu.

Majitel:

Emanuel Starý.

Památne dni hudební.

11. července	1807	nar. Joz. Ticháček, slovutný tenorista — ve Weckelsdorfu.
12. "	1773	† Jan. Joachim Quanz, flétista, učitel krále Bedřicha Velikého — v Postupímě.
"	1820	I. provoz. Maršnerovy zpěvohry „Jindřich IV.“ — v Drážďanech.
"	1848	nar. Jindř. Korel, cell. — v Kosmonosích.
13. "	1837	nar. Jindř. Pech, skl. a uč. zpěvu — v Praze.
"	1867	I. provoz. oratoria „Mistr Jan Hus“ K. Loe- we-ho „Uměleckou Besedou“ v Praze.
14. "	1680	nar. Benedetto Marcello, slovutný skladatel — v Benátkách.
"	1849	† François, Prume, houslista — v Stavelotu v Belgii.
15. "	1745	nar. Bedřich Benda, housl. a sklad. — v Postupímě.
"	1818	nar. Jindřich Esser, sklad., kapelník ve Vídni — v Mannheimu.
"	1831	nar. Joz. Joachim, slovutný houslista a skl. v Kiste v Uhrách.
"	1857	† Karel Černý, sklad. a pian. — ve Vídni.
16. "	1829	† Jan David Heinichen, král. polský a kurf. saský kapelník a skladatel — v Drážďanech.
"	1811	† Jacques Lacombe, hud. spisov. — v Paříži.
"	1857	† P. J. Béranger, básník světoznámých chansonet francouzských — v Paříži.
"	1871	† Karel Taussig, výt. pian. a skladatel — v Lipsku.
17. "	1804	nar. K. Ferd. Becker, varhaník a hud. spis. — v Lipsku.

Bělehrad a jeho národní divadlo.

Sděluje *Rovr. Luke.*

K tolikým zásluhám, jež si neunavitelnou péčí o duševní pokrok národa svého vydobyl zavražděný v topčiderském parku kníže srbský Michal Obrenović III., náleží i „srbsko narodno pozorište“ v Bělehradě. Vzniknuvši ideou i podporou knížete samého, peněžitou pomocí ze státních důchodů a obětavostí srbského patriotismu, otevřeno

bylo na podzim roku 1869. Shromážděnému obecnstvu nebylo však v slavnostní ten večer více popřáno, zavděčiti se zasloužilému knížeti živou ovací; neb se nedožil více krásného toho okamžiku, by mohl národu svému odevzdati opět jeden plod neochabující své pečlivosti, kterým si byl stálý pomník ve vlasti své postavil. Avšak vděčné obecnstvo v blahé upomínce na zvěčnělého knížete nezůstalo toho večera netečným, ač nebylo Michala více ve středu jeho. Dojato výjevem na jevišti ze života knížete, totiž představením momentu přijetí hradu bělehradského z rukou tureckého náměstníka, v němž se zvěčnělý vladař srbský na koni objevil, unésti se dalo posluchačstvo nevýslovným nadšením i vypuklo v bouřlivý potlesk. Zdálo se, že genius knížete Michala sešel s výší svých v Thaliin ten chrám, že rozestřel perutě své nad slavnostně nadchnutým posluchačstvem, které puženo jsouc vnitřním svým naladěním pozvedalo usízených svých očí tam k lóži mladistvého knížete Milana, k nadějně to hvězdě srbského národa, a téměř bezděky vpadlo v hlučný jásot, v bouřlivé volání „živio!“ — Tak zahájena jsou představení v bělehradském srbském divadle národním.

Než zdá se, že genius Michalův nezůstal dlouho strážným andělem tohoto mladého ústavu. „Srbsko narodno pozorište“ dožilo se již nepřehledných klamů, má již přemnoho trpkých zkušeností za sebou, tak že by se dala za teprv několikaleté jeho existence napsati o něm již celá historie. Trapné živoření bělehradského národního divadla zavinují ty nejrůznější vnitřní i zevnitřní příčiny. A poněvadž to leží v interesu všeslovanské vzájemnosti, poznati alespoň z části všeliké ty neduhy, které úspěšnému rozvíjení tohoto ústavu přízněného nám národa srbského překážejí, budiž to účelem těchto řádků, v krátkých rysech předvésti oku laskavého čtenáře „Dalibora“ rozličné ony vady, z nichž bude každému lehce posouditi, zdali stálo bělehradské národní divadlo až

doposud na základě čistě uměleckém, zdali nám ubezpečoval jeho dosavadní směr skvělý rozvoj ústavu samého i zdali se konečně nadíti můžeme, že při takových okolnostech vykvete na jeho půdě kdysi původní srbská zpěvohra.

„Srbsko narodno pozorište“ je pro Bělehrad dosti prostranná ale jednoduchá budova, beze všech zevnějších okras, zřízena nákladem poměrně dosti velikým u bývalé „Stambol-kopie“ (stombolské brány), nedaleko vysokých škol a blíže rakouského generálního konsulátu. Vnitro divadla samého je úhledné i vábné, a pro obecenstvo jakož i pozdějším prodloužením zadní trati i pro jeviště dosti pohodlné. Plynové osvětlení zřídilo se teprv později v bývalé nedaleké turecké mešitě, odkud se do prostor divadelních rozvádí.

Před tím, než byla zřízena zvláštní divadelní budova, neměl Bělehrad ni jediné stálé místnosti pro představení dramatická, a spokojiti se musil představeními rozličných kočujících hereckých společností. Konečně nastala ale i pro Bělehrad doba, že dostal své národní divadlo a s ním i stálou společnost s ředitelem, kteráž se byla zřídila engažováním potřebných k tomu četných hereckých sil z rozličných rakousko-srbských a horvátských jevišť, i z mnoha začátečníků. A jak asi postaráno bylo o orchestr?

Na orchestr pomýšleno zcela po macešsku. Považován jsa jen za věc zcela mimochrádnou a podřízenou, sestaven byl z několika českých hudebníků, z komandovaných k tomu cíli členů vojenské knížecí kapely a několika diletantů pochybné jakosti. Ředitelství pak této směsice svěřeno jest z počátku síle ne valně zkušené, až se konečně dostalo do rukou krajana našeho Čížka, vojenského knížecího kapelníka. Vůči gáži hereckého personálu, byl však i materiální stav orchestru chatrný, samé to okolnosti, které nemohly zůstat dlouho beze vlivu na samý orchestr a jeho výkony.

Nejvyšší dozor nad tímto národním ústavem svěřen vládou ministru osvěty, a správa zvláštnímu výboru. Bylo to na počátku vladaření srbského náměstnictva, po smrti knížete Michala, když ještě ministerstvo osvěty spravoval bývalý ministr Matić. Než, jak nám pozdější doba ukázala, nebylo vladaření náměstnictva tak růžové, jak se nám samo bylo vychvalovalo. Národ srbský má nyní přemnoho zřejmých důkazů, kterak byl klamán, a jest si nyní toho vědom, že mužové, kteří po několik roků vládli osudem knížetství srbského, nezasluhovali vesměs té neobmezené důvěry, kterouž byl v ně národ skládal. Se státními důchody hospodařeno a nakládáno dle vůle a interesů protežovaných jednotlivců. Dále poskytnuto je příležitosti k rozmnožování se a působení sektě polovzdělaných lidí beze všech zásad a bez určitého směru, již se dnes po tom, zítra po onom vzdělanějším národě opičí, odkud jim totiž příznivější vítr věje. Na újmu samého národa srbského vzniklo za té doby množství různých nařízení, novot

a ústavů pochybného prospěchu a spočívajících na vetších základech.

A takto sklesnouti muselo v krátké době i samo srbské národní divadlo. Měli jsme je jen ještě k vůli tomu zevnějšímu lesku před světem, neboť živořilo jen jako chradnoucí bylina v rostlinárně, jsouc dojnou krávou pro administraci a její činitele, pro ředitelství a herecký personál. Kdyby se v okolnostech takových bylo přec se strany ředitelství a správního výboru aspoň něco rozhodného, určitého pro jeho umělecký rozvoj učinilo! — Než, tu se jenom vždy experimentovalo. Především povolán v čelo ředitelství na místo předešlého Dorděvića Bačvanský, a později rozpuštěn ministrem i správní výbor co zbytečný. Bačvanský, požívající v rakousko-srbských a horvátských divadelních kruzích pověst dobrého umělce, pokusil se o to, uvésti na bělehradské jeviště konverzační dráma, k čemu si však musil dříve sám z dosavadních sil hereckých teprv působilejších vzdělávati, jež však nikdy nebyly s to, vyšínouti se na výši dokonalého umění. Byl to zajisté pokus chvalitebný. Než, mohl-liž tím přispěti k zdaru bělehradského divadla? — Vkus a krasocit širšího obecenstva srbské metropole je bohužel z příčin již samého stupně vzdělání ještě příliš nevytříbený, vyjímaje jen malou hrstku vzdělanější elity, která však nepostačuje místnosti divadelní vždy sama vyplňovati. Jaký tedy div, když širší obecenstvo, repertoirem povrhujíc, divadla se vzdalovalo, a tudíž síň Thaliina jakož i kasa vždy prázdňá zůstávala? — Avšak i zařízení pěvecké školy divadelní, v níž se i členové národního divadla, jakož i diletanti obojího pohlaví v theoretickém i výkonném zpěvu vedením i-hoslovanského skladatele a sbormistra bělehradského zpěv. spolku Đavorina Jenka cvičili, nebylo s to repertoiru žádoucí barvitosti poskytnouti. Arci činěny později na jevišti i pokusy se zpěvohrami, jakéž byly především „Marnotratník“ a „Lukrecia Borgia“; než vše to ostalo bez valného úspěchu. Kasa zůstávala přece prázdna, a deficit neustále vzrůstal. Přikročeno tedy k posledním, ano již skoro zoufalým experimentům: k účeli oživení bělehradského srbsko-národního divadla dávány jsou koncerty a bály, až konečně došlo i — na loterii!

Při takovýchto okolnostech bylo patrné, že dávno již nahromaděné mraky nad ústavem tím jednékráte strhnouti se musejí. Nejcitlivější rána zasazena jemu byla samou národní skupštinou, kteráž, pozdvihnuvši hlasu svého vůči vždy větším schodkům srbsko-národního divadla, připadající jemu peněžitou subvencí několika sto tisíců ročních piastrův více povoliti nechtěla. Od ministerstva osvěty sestavena na to komise, kteráž měla rozličné ty neduhy národního „pozorišta“ pečlivě proskoumati a učiniti vhodné návrhy, jakby se asi mohlo trapnému živoření srbsko-národního divadla s prospěchem odpomoci. Bylo to krátký čas před tím, co měl mladistvý kníže Milan Obrenović IV. za plnoletého prohlášen býti a sám se v čelo vlády postaviti. Náměstnictví a jeho ministerstvo odstoupilo s jeviště politického, a na

jeho místo dostavilo se nové, zvolené knížetem samým. Nový ministr osvěty Novakovič vida však, že se oč divadelní kontrolní komise nelze nadíti tak brzo úspěšných a želaných výsledků, pojal celou tu záležitost se zcela jiného hlediska, a shledal, že kalamitě srbsko-národního divadla jen radikální reorganizací celého ústavu, a to od samých základů odpomoci lze.

Večer dne 24. června minulého roku, po představení „Milionáře“, objeví se v místnostech divadelních nenadále ministerský úředník, a čte shromážděnému personálu divadelnímu úkaz ministra osvěty, kterýmž se veškerý personál (i s orchestrem) až na několik členů ředitelství a administrace na neurčitou dobu rozpouští.

Tak učiněn je víceleté krizi divadelní, zaviněné společně správou, a obecenstvím, pojednou efektní konec — divadlo se zavřelo. Divadelní personál musil se nolens volens vzdáti v nenadálý svůj osud i rozešel se. Jen malý pozůstalý hlouček, který byl našel v jednom ctiteli umění příznivce svého, a kterýž mu vystavil na spěch malou arénu, konsolidoval se v jedno těleso, a započal v ní řadu představení, k nimž nejvyšší správa srbsko-národního divadla garderobu i potřebné náčiní zapůjčila. Než i tato divadelní představení těšila se slabé jen návštěvě a musela z příčin přirozených zastavena býti. Takto zůstal Bělehrad po dlouhou dobu beze vši umělecké zábavy.

(Pokračování).

Z ciziny a Rakouska.

** *Z Vídně.* (Pův. dopis). Ke koncertům, které vždy ku konci sezony se objeví, které však jak bohatým svým programem tak způsobem jeho provedení náhradu poskytují za trapné přesytení rozličnými vlažnými koncerty virtuosů, patří dva roční symfonické, vokální a instrumentální koncerty, které vedením ředitele a koncertního mistra Hellmesbergra chovanci na zdejší konservatoři odehrávají. První koncert zahájila Volkmanova rovněž duchaplná jako formálně správná symfonie do b—dur (op. 54.) Tato symfonie jeví se jako z jednoho kusu ulitá, plná života, plná opravdivé nálady. Provedení sloužilo věru ku cti mladistvému orchestru. Stejně plastický byl přednes obou krajních vět z koncertu Šeb. Bacha (d—moll) pro klavír a doprovázející orchestr. Příčiny, proč se jinak krátká střední věta vynechala, nemohl jsem se dopátrati, a přece tím utrpělo dílo neomluvitelné rozkouskování. První větu přednesla žákyně Jozefina Engelova, poslední Anna Sternbergova s úplnou správností. Mozartovu arii pro sopran, orchestr a obligátní klarinet „non piu di fiori“ z „Titusa“ zpívala sl. Louisa Prochova. Bohatost tónů, obsáhlou techniku a samostatnou tvůrčí sílu objevil houslista Alois Bruck přednesem první věty houslového koncertu Beethovenova. Druhý houslový koncert a sice Mendelssohnův byl zastoupen větou první a poslední. Solistka sl. Berta Hafftova

závodila s orchestrem o palmu vítězství. Poněkud slabšího dojmu zanechalo závěrečné číslo koncertu, byl to Rubinsteinův koncert pro klavír a orchestr v d—moll. Celé to dílo k nám mluví sice ve vysokém pathosu, jest však to přece jen práce raffinovaná. K tomu ještě se přidružilo, že solista Felix Mottl celou silou bušil v klavěry beze všeho pojmání a ducha. Slečna Anna Šetřilova, absolvovaná konservatoristka z třídy prof. Dachse, známa byla již v saisoně předešlé svými výkony. Tuším, že jsem již v „Daliboru“ při příležitosti se o ní zmínil co o technicky obratném talentu. Tenkrát nebyla ideální stránka jejího povolání dosud ještě zcela jasnou. Letos bohužel nemohl jsem býti svědkem pokroků této umělkyně. Musím se tedy uspokojiti, že Vám toliko dobře zvolený a sestavený program podati mohu. Spohrův kvintet pro klavír a stroje smyčcové v c—moll, jenž vždy zůstane dílem mistrovským. Další čísla programu byla Šeb. Bacha fuga pro varhany v a—moll v spracování Lisztově, Chopinovo nokturno v f—dur, Lisztova druhá (es—dur) etuda dle Paganiniho, konečně střední a poslední věta z Webrova koncertu klavírního v es—dur, upraveného pro dva klavíry od z Petrohradu sem se přistěhovavšího virtuosa a paedagoga Prombergera. Právě co tyto řádky píšu, dozvídám se, že sl. Šetřilova nepoměrně více co do výrazu se svou látkou se sprátelila. Především byl prý přednes Spohrova díla leskupný, za to prý spoluúčinkující kvartet hrál bez barvy a mdle ač z prvních sil byl sestaven. Těžiště čtvrtého a toho roku posledního řádného koncertu spolku hudebního, leželo vlastně ve výkonné síle první třídy, jakou nazvati se může k. saský koncertní mistr Lauterbach. Jeho přednes pl. zápalu, podporovaný technikou, kterou nazvati dlužno nejen materiálně nýbrž i poeticky na nejvyšším stupni stojící, schopen jest úplně toho, aby vše, co jeho šmycci svěženo jest, v nejširším smyslu zušlechtil, oživil, vřelostí naplnil a oduševnil. Kladu důraz na slovo vše, neboť trívětý houslový koncert od Oldenburského dvorního kapelníka Alberta Dietricha jest toliko poutavou prací. Však nadarmo bys hledal nějaká themata, nějakou celkovou náladu, která by tyto poutavé jednotlivosti nejrozmanitějšího druhu v jeden celek spojovala. Vše to platí též o „ariosu“ Julia Rietze, které vše ostatní jenom žádnou duši nemá, však všeobsáhlému umění Lauterbachovu povedlo se skutečnou náladu ze skladby té vykouzlit, takže vzhledem k jeho umění jméno „čarovných houslí“ realní podstaty má. Mimo to nalezala se na programu bujará symfonie v es—dur J. Haydna. Dále „Schicksalslied“ Brahmsův, píseň pro sbor s orchestrem složená, kterouž skladatel-dirigent jenom slabého účinku docílil. Konečně skvostné pastorele pro orchestr z „vánočního oratoria“ Šeb. Bacha a závěreční sbor z nedávno slyšeného oratoria „Šalomoun“ od Haendla.

Dr. hrabě Laurencin.

** *Z Petrohradu.* Jak úrodné půdy zde nalezá pravá snaha umělecká, seznaní opět lze z nedávno uveřejněné výroční zprávy „jednoty pro hudbu komorní“, z nížto vyjímáme tuto některé dáta. — Jednotá tato, založena výtečnými houslisty a carskými komor-

ními hudebníky Eugenem Albrechtem a Fr. Hildebrandtem, zahájila svou činností dne 17. listop. 1872. Hned v prvním ročníku docíleno výsledků překvapujících. Kasovní hotovost čistá obnášela ku konci roku 2400 rublů. Uspořádáno bylo 13 večerů komorních, navštívených 1241 osobami, za kterýchžto provozováno 56 skladeb 23 různých skladatelů, mezi nimi skladby 8 umělců petrohradských (Rubinstein, Faminin, Homilius, Wilm a Afanasiev). Členů čítá jednota 146 a sice 2 čestné (Rubinstein a staříčká houslista Maurer), 63 výkonných a 81 přispívajících. Koncerty odbývají se v aule chrámu sv. Petra na Něvském prospektu, krásném to sálu, jehož jednota zdarma po užívá. Nejprvnější tři firmy továrníků pian. v Petrohradě: Becker, Herrmann et Grossmann a Schröder, poskytují své nástroje taktéž zdarma. — Z zajímavých a nikoliv jednostranně sestavených programů seznati lze, že vedle klasiků bere se také patřičného ohledu k nadaným skladatelům mladším. Každý večír byla aspoň jedna novinka mladšího nějakého skladatele provozována. Bach zastoupen jest 4krát, Haendel 3krát, Haydn 2kr., Mozart 4kr., Beethoven 9kr., Bocherini 1kr., Šubert 3kr., Mendelssohn 2k., Šuman 3kr., Brahms 2kr., Gade 3kr., Rubinstein 3kr., Svendsen, Raff a Gründner každý 2kr., Lachner, Volkmann, Wüerst a Grieg 1krát, mimo ostatní domácí skladatele. Zajisté to činnost uznání i následování hodná!

** *Berlínská opera* provedla v celé minulé sezoně úhrnem dvě novinky: Verdiho (!) „Aidu“ a malou operetu Rudekeho „Die Mönkguter“. Co tomu přec říkají naši nespokojenci, kteří se nechtěli ani spokojiti s pěti novinkami?

** *Auberova* zpěvohra „Němá z Portici“ dožila se dne 14. m. m. v Padově prvního svého provozování a učinila ovšem veliký dojem. Nemůžeť ovšem žádný Vlach z horoucnější duše pěti, jak tento geniální skladatel francouzský.

** *Z Petrohradu*. Slovatná mistryně zpěvu pí. Nissen-Salománová uspořádala v minulé sezoně koncert se svými žačkami, jenž dopadl velmi skvěle. Nejvíce vynikaly sl. Jozefína Reškova a sl. Klementa Kalášova, o níž všeobecně praveno, že připomíná slavnou Alboni v nejlepších její letech. Známé již, že vystoupení její na ruském jevišti potkalo se s rozhodným úspěchem a že engažována jest pro letní sezonu pro vlašskou operu v Londýně. Také ostatní žáčky sl. Haake, Englova, Fanajevova a Džunkovska osvědčily školu znamenitou i nadání výtečné. Mimo to účinkovaly bývalé její žáčky pí. Raabová (Moravanka), sl. Charitonova a pí. Walterova-Kameňská. P. Paleček zpíval Šubertova „Vilovládce“, obdivuhodně jsa doprovázen Ant. Rubinsteinem. V hudebním ohledu nejzajímavější číslo bylo jedna z nejkrásnějších scen z Rubinsteinovy zpěvohry „Feramors“ z III. jedn. (se sborem), partii „Lally Roukh“ zpívala pí. Raabová. Rubinstein sám hrál Šumanův „Karneval“ a uchvátil veškeré obecenstvo.

** Nová zpěvohra jednoaktová L. Šuberta „Obalacomci“ poprvé provozována ve Vratislavi s úspěchem.

** *Z Paříže*. Skladatel Saint-Saëns dokončil velikou zpěvohru, jejížtc hrdinami jsou bibličtí Simson a Dalila. Úryvky z ní provozovány byly minulý měsíc v sa-

lonech slovatné Viardot — Garciové. — Membrée-ova nová zpěvohra „L'ésclave“ („Otrok“) bude co nejdříve provozována. Taktéž připravuje se ve vlašské zpěvohře Verdiho zde dosud neznámá opera „Julius Caesar“ po zimní sezonu.

** *Divadlo v Záhřebě* šťastně přestalo krizi. Bán Mažuranič z vlastního popudu svolal schůzi znaleců, v nížto v poradu vzaty byly vhodné prostředky, jimiž by se divadlo i s operou slušně dalo udržeti. Na to vymoženo zvýšení subvence a zavedeny všeliké úspory v divadelní režii.

** *M. Blumner*, řed. pěv. akademie v Berlíně, složil nové oratorium „Pád Jeruzalema“, jež má býti v příští sezoně provedeno.

** *O. Kolberg* vydal v Krakově spis: „Krakoviaki i mazurki v okolí Krakova“, jenž jest velmi zajímavým příspěvkem k literatuře o národním zpěvu polském.

** *Davorin Jenko*, výtečný skladatel srbský, složil a vydal „Srbskou hymnu“ pro mužský sbor s průvodem klavíru, oslavující mladého knížete Milana a vynikající slavnostním rázem svým i zvláštní pádností výrazu.

** Francouzský sklad. *Ambrois Thomas* dokončuje novou čtyřaktovou zpěvohru „Les ligueurs“, jejížto látka vzata jest z doby Jindřicha III.

** *Verdiho* mše smuteční vynesla v Paříži v šesti produkcích úhrnem 96.000 franků!

** *Glinkova* zpěvohra „Žizň za carja“ vyjde v Miláně u Ricordiho s textem vlašským.

** *Offenbach* píše pro „Bouffes parisiens“ novou operetu „Madame l'Archiduc“.

** *Aleksandra Menčikova*, výtečná zpěvačka, která si v Glinkově opeře „Žizň za carja“ získala v Miláně tolikerých sympatií, engažována jest k divadlu „La Scala.“

** Náš rodák Frant. Bendel, výtečný pianista a skladatel, jenž v minulé sezoně v Praze koncertoval, zemřel dne 3. t. m. v Berlíně v nejlepším ještě věku na tyfus. Nar. jest 3. března 1833. Vzdělal se v ústavě Prokšově v Praze, kdež také co učitel byl činným. Později odebral se do Německa a trávil nějaký čas u Fr. Liszta ve Výmarě za příčinou svého zdokonalení. Byl co skladatel dosti plodný a zejména v oboru salonní skladby dosti šťastný. Zvláštní pozornosti zasluhují jeho tři fantazie na české národní písně op. 8, 45 a 47. Uspěl se v Berlíně, kdež mnoho zdárných žáků vzdělal. Čest budiž jeho památce! —

** *Z Lublaně*. (Pův. dop.) V posledním svém dopisu (čís. 10.) jsem slíbil pokračování a spolu dokončení referátu o letošní hudební sezoně. Mezi tím se však vloudil do „Dalibora“ dopis, svědčící poněkud o neznalosti zdejších poměrův. Zdejší filharmonický spolek uspořádal jako každoročně tak i letos 5 koncertů „Auswanderer“ („Vystěhovalci“) nejsou od Wagnera, alebrž od Fr. Maira; urážili pak ze III. koncertů jména: Mendelssohn, Mozart, Rheinberger, Šachner („Maulbronner fuge“), Šuberta j. jemný vkus páne dopisovatelův, nemám nic proti tomu; ostatně se může z referátů pražských, vídeňských i j. koncertů dostatečně dočísti, jak si dožadání solisté často volí skladby dle svého individuálního vkusu, nad nímž komando jakékoliv

pozbývá všeho práva. Uvádím ještě některá čísla z řečených 5 koncertů: K. Störa „Tonbilder“ pro orchestr k Šillerově „Zvonu“; Fr. Šuberta „Pochod“ do H—mol, efektně Lisztem instrumentovaný; R. Wagnera „Předehra k Lohengrinu“; Reineckeho „Předehra k 5. aktu z opery Manfred“. Co se týče provedení jednotlivých čísel, budiž vyřknuta úplná pochvala velmi příčinlivému řediteli filharmonického spolku, p. Ant. Nedvědovi, jenž vždy s velikou pílí nastuduje veškerá čísla, za jichž precisné provedení se také těší uznání všestiannému. Že zde koncertoval (kdy již!) Breitner, jsem se zmínil již na podzim m. r. Nejhlavnější však trumf mínil dáti pan dopisovatel z Lublaně! zdejší opeře. Ano, patří k tomu mnoho odvahy, říci, že žádný ze solistů a ze sboru nedospěl ještě ku své úloze! Pí. Schütz-Wittova, která bývá na všech jevištích při každé úloze oslavována (nyní právě v Sonderhausenu), která spojuje s překrásným, silným, ve všech polohách stejně vycvičeným hlasem při podivuhodné vytrvalosti až do posledního momentu příkladnou výřečnost, hru nejpřísnějšího kritika vesměs uspokojující, umělkyně tato, která při svém věku (osobností však imponující) mladistvé úlohy takovou vřelostí, takovým zápallem podává, jakož jsme ji v letošní operní sezóně věru obdivovali, síla tato, pravím, že nedospěla ještě k své úloze? Ovšem že všude hraje závist svou úlohu a Schütz-Wittova je chotí rutinovaného kapelníka p. Witta, jenž nám vedle druhého kapelníka p. Delina předvedl největší opery, na které bychom byli jinak snad ještě drahná léta čekali; následkem takového dualismu stává skoro všude dvě stran, vespolek se osočujících. A což dále basista p. Chlumecký? Hloubku pro Marcela a Bertrama ovšem nemá ještě silnou, za to ale má výšku znamenitou, hlas vůbec ušlechtilý, zkrátka, je to zpěvák hudebně dokonale vzdělaný, jenž se od prvního již svého vystoupení okamžitě stal miláčkem veškerého obecenstva zdejšího, slovinského jak německého, vzdor tomu, že Čechem. Schütz-Wittova již nescísněkráté vystoupila a Chlumecký bude zajisté vystupovati na větších ještě jevištích než v Lublani; vždyť se tomu každý divil, jaká to náhoda nám letos takových znamenitých sil uštědřila, tak že i nejstarší návštěvovatelé divadla se vyjádřili, že Lublaň ještě nikdy takové opery neměla. Avšak i tenor p. Khals, ač se o jeho hlasu může užítí známého „tempi passati“, zpívá i hraje promyšleně, umělecky, čehož musí každý spravedlivý posuzovatel doznati, zrovna tak, jako se má rozeznávati výborný hráč na špatném od hudlaře na patentovaném nástroji: „dospěti k úloze“ nevztahuje se pouze k hlasu, nýbrž spíše v první řadě k uměleckému pojetí. I slečna Hronova by sobě zasloužila lepšího uznání, o druhém personálu pro úsporu času i místa ani nemluvě.

Sbor byl v „Afrikánce“ sesílen členy slovinského dram. spolku i přáli bychom si vždy jen takových podobných výkonů; v „Tannhäuseru“ pak pomáhal rozliční divadelní pěvci, tak že i zde jakož vůbec představení všech větších oper mluvit lze v celku o velmi slušném výsledku (ouvertura k „Tannhäuseru“ na bouřlivý potlesk musela býti opakována). Jedině nezdařeně proveden byl ovšem Beethovenův „Fidelio“, který

byl na kvap ku benefici slabého barytonisty poslední týden seštudován, k čemuž se ještě přidružily zákulisní intriky jisté zpěvačky, která, nemajíc v kontraktu benefici podmíněnu, předstíráním nemoci chtěla se pomstiti a na kom konečně? Ubohý „Fidelio“ to odnesl, neb tak mizerně snad ještě nikdy nebyla „Marcellina“ podána; zato hned druhý den oznámila tato „umělkyně“ svůj „Abschiedskonzert“, který se jí však špatně vyplatil. Tak se to má s poměry zdejší opery; jen vždy čest, komu čest a vždy se stanoviska práva a spravedlnosti! Po operní sezóně uspořádala ještě filharmonická společnost několik představení ve spolku s 3 dámami a 2 pány od divadla; provozován byl Lortzingův rozmarný „Wildschütz“, v kterémž zvláště p. Chlumecký vynikal, a Fuchsův „Guttenberg“, opera to v slohu málo pikantní salonní hudby, v kteréž se skladatel málo kdy vyšine k dramatickému výrazu, a kde se to přece stává, jsou to ohlasy prázdných, nazvíce vlašských myšlenek. Provedení bylo ovšem v celku výtečné, škoda, že se následky „krachu“ všude a všude pocítují, pro fond spolkový zbyl z 8 představení jen skrovnická částka. Posléze staniž se zmínka o koncertu ve prospěch chudých gymnasistů a realistů, při kterémž zapěli studující (přes 100 počtem) řízením svého učitele, p. Ant. Foerster, 4 sbory, někteří pak se též na nezbytné, ovšem lehké přístupné citeře produkovali; dále hráli pp. J. Gerstner a Ant. Foerster, onen na housle, tento na harmonium s 4 hrami, nástroji to zde ještě málo známém, konečně účinkovala vojenská kapela s statečným kapelníkem svým p. J. Šinclem. Výsledek byl jak v hudebním tak v hmotném ohledu neočekávaně příznivým. A.

Kronika zpěváckých spolků a hudebních jednot.

* * * Ze Sušice. (Pův. dop.) Zpěvácký a hudební spolek „Svatý Václav“ odbýval v posledním čase krátce za sebou dvě produkce, které velmi skvěle dopadly. V první, tak zvané „akademii“, převládaly skladby orchestrální, jak z programu patrno: I. oddělení. 1. Overtura k opeře „Marta“ pro orchestr od Flotova. 2. „Ovedeného prosba“, mužský sbor (národní) od P. Křížkovského. 3. „Le Désir“ romance pro orchestr od Em. Bacha. 4. Scena a kavatina z Verdiho opery „Ernani“ uprav. pro orchestr. II. oddělení. 1. Entreakt z opery „Lorelei“ pro orchestr od Nesvadby. 2. „Krásný sarafan“, ruská píseň, pro mužský sbor. 3. „Gavotte“ krále Ludvíka XIII., pro orchestr upravil Šindelář. 4. Introdukce a kavatina z Donizettiho opery „Belisar“, uprav. pro orchestr. Druhá produkce, uspořádaná dne 21. června b. r., byla pouze vokální. — O první produkci přináší „Šumavan“ zprávu v čísle 23., z nížto vyjímáme následující: „V neděli dne 31. května b. r. odbývala se u nás akademie, kterou uspořádal zpěv. a hud. spolek „Sv. Václav“ v sále hostince „Salonu“ z povinnosti k svým úřadům. Jak z programu patrno, měla tenkrát čísla pro orchestr převahu proti zpěvu. K osmé hodině otevřel orchestr ouverturou k opeře „Marta“ zábavu, a začátek již učinil na přítomnou společnost dosti slušně zastoupenou tak

dobrý dojem, že hleděla s napnutostí každému následujícímu číslu vstříc. Veškerá čísla programu, jmenovitě orkestrální, líbila se velmi, a jak obratnému řediteli p. Fr. Gernerovi tak též celému sboru dostalo se ihned zasloužilého uznání. Poslední číslo programu „Introdukce a kavatina“ z opery „Belisar“ musela býti opakována a končila vždy bouřlivým potleskem.“ K zprávě této pouze dodáváme, že jen s velikými obtížemi se tato produkce zdařila, neboť pro tento čas nižádných hudebníků ani slušných nástrojů se nám nedostávalo. Oboje museli jsme v nejbližším vřkolí shledávat. Koncertní zábava, uspořádaná dne 21. června, dopadla ještě mnohem skvěleji; obecenstva nesúčastnilo se v té míře jako produkce předešlé, avšak přítomni, projevující tenkrát zvláštní vnímavost, odměňovali veškerá čísla bouřlivým potleskem. Vše provedeno co nejprecisněji a vůbec přednášeno, jak to slýcháváme jen v hlavním městě od výtečných sil. Zvláště dámy vzbudily všestranný obdiv v obecenstvu prvním tímto svým vystoupením. Hlaváčovu dojemnou píseň „Zabitý“ přednesl ředitel spolku Fr. Gerner s výrazem vřelým a musel ji k všestranné žádosti opakovati. Zpěv „Mařenky“ z „Prodané nevěsty“ přednesla sl. Anna Fialkova tak zdařile, že jej musela taktéž ještě jednou zapěti. Sbory pro smíšené hlasy „Návrat plavců“ a „Polka Mazurka“ pro merlotiny musely po bouřlivém potlesku taktéž opakovány býti. Jmenovitě vynikal detailovaným přednesem Bazinův sbor „Návrat plavců“. Že komický trojzpěv pro 3 basy „Spiknutí v Chroustovicích“ obecenstvo velice rozehřál, snadno se dá pochopiti; přednesli jej pánové: Poppl, Kaiser a Angelis výborně a s charakteristickým výrazem. Zvláštního uznání zasloužila si za výtečné doprovázení na pianě nadaná pianistka a člen zpěv. spolku, slečna Ottilie Říhova. — K příští produkci připravujeme krom jiných mužské sbory: „Návrat a shledání“ od Lud. Procházký, „Zapějme písně vesele“! od Tovačovského a „Naše zpěvy“ od Em. Horáka, pak pro smíšené hlasy „Křižáci na moři“ od Bazina. — Dne 8. července podnikne náš zpěv. a hud. spolek do nedalekého Volšovského parku výlet s hudbou a praporem. Mimo jiné přednese tu spolek též nový sbor „Už ho vedou Martina“.

Zprávy z Prahy a z venkova.

* Chvalně známý hudební ústav Jana a Pavliny Čabounových odbývá dne 12. a 13. t. m. výroční své zkoušky v zkušebním sále sl. L. Voglovy (v budově Měšt. besedy v III. poschodí).

* Z Pardubic. Hudební ústav pí. Boženy Jahnové odbýval dne 10. a 11. t. m. čtvrtou celoroční zkoušku veřejnou ve fysikálně síni budovy reální. V programu vzat slušný ohled k skladatelům moderním i domácím. Chvalná pověst ústavu tohoto i letos co nejskvěleji se osvědčila.

* Na místo ředitele kůru ve Velké Meziříčí na Moravě vypisuje městská rada tamnější veřejný konkurs do 31. července b. r. S místem tím spojeno jest služné ročních 300 zl. kromě příspěvku 42 zl. z fondu

kostelního a fundace a mimo stolu z města a 8 přifařených obcí. Blížší podmínky oznámí každému městská rada a ustanoví také konkurentům den k složení zkoušky.

* P. Karel Bendl nastoupí dnem 15. t. m. svoji činností cc druhý kapelník při kr. z. divadle českém. Blahopřejeme divadlu našemu k takové akvizici.

* Chvalně známý tenorista, p. Trochlil, hodlá zde dle doslechu v nejbližší příštích dnech uspořádati koncert ve prospěch národního divadla.

* Dnes o 10. hod. ranní odbývalo se za zesnulého pěvce operního, Čeňka Vecka, rekviem v chrámu Panny Marie před Týnem, při kteréž příležitosti provedeno bylo rekviem Mozartovo. Solové partie zpívali členové něm. zdejší opery.

* „Cecilie“, časopisu pro katol. hudbu posvátnou, vyšlo č. 17., jež přináší pokračování pojednání „o chorálu“ a článků „Zpěv obecný při službách Božích a kůry literacké“ (z pera redaktora P. Ferd. Lehnera), mimo menší zprávy. K témuž číslu připojena jest hudební příloha, kteráž obsahuje tři nové skladby Jos. Foersterova v duchu pravé reformy círk. hudby složené, „Surrexit pastor bonus“, „O salutaris hostia“ a „Adoramus“, jichž užití lze za vložky ku mši sv., poslední nejlépe po pozdvihování.

* Ruský pravoslavný chrám najisto slavnostně vysvěcen bude příští měsíc. Ustanovený protojerej p. prof. Lebediev přibude již tyto dny do Prahy. Vedle něho ustanoven jest ještě jeden diakon a jeden žalmista.

* Výtečnému umělci našemu p. Joz. Lvu učiněno velmi výhodné nabídnutí z Charkova, aby na tamnější konservatoři převzal místo učitele zpěvu. Nadějeme se, že sl. ředitelstvo divadla našeho učiní seč bude, aby nám jedna z nejvydatnějších a nejskvělejších sil naší opery zůstala zachována.

Česká opera „Pytláci“ (les braconniers), komická opereta ve 3 jednáních. Text od Chivota a Duruho, český překlad od E. Z. Hudba od J. Offenbacha. — Posud měla arena na hradbách v letní této saisoně rozhodné neštěstí: z části bylo obecenstvo odstrašováno dešťoplodnými mraky, z části neméně vodnatelným repertoirem, jenž stloukán byl dosti dlouho jen ze starého železa, až tu pojednou nový magnet z oboru operetního a sice z dávno již osvědčené dílny Offenbachovy v těchto dnech dovedl upoutati, jak se zdá i na dobu delší, čilou pozornost našeho obecenstva. „Pytláci“ od J. Offenbacha se velmi líbí: dávají se den po dni a táhnou silcu nezměněnou. V základní myšlence jako vůbec v celé látce této operety nelze nalézti cos nového, i zde zakládá se celá osnova děje podobně jako v „Banditech“ i „Princezně Trebizondské“ na spojování elementův z nejkrajnějších vrstev společenských: jako tam se snoubí princ jednou s dcerou bandity, podruhé s dcerou komediantovou, tak i zde se snoubí syn guvernérův s dcerou pytláka, která ještě nad to v dobrodružné myšlence své pokračuje v nebezpečném tom zaměstnání otcově, objevující se střídavě v oblouku krásného i silného pohlaví. Že dvojitá tato partie (Bibletta-Rastamagnac) jest v hudebním

ohledu skvěle vyzdobena a tudíž pro pěvkyni velmi vděčna, rozumí se u mistra Offenbacha samo sebou: již první její couplet (č. 4.) náleží k nejlepším pracím skladatelovým, a jakkoli jest psán v obvyklé oné šabloně, kde hlavní fráze se na způsob refrainu vždy opakuje a zvláště ku konci se stupňovanou silou vystupuje, přec budí pozornost nejen pikantní melodikou, nýbrž i duchaplnou a mnohdy překvapující částí orchestrální. Upozorňuji po jaderném a mužném začátku v ohledu tomto zvláště na ono místo, kde začíná těkat slovy: „Stále však jen strachy nenaháním, i k něžným sabám nezřídka já zbraním“. Zde orchestr převážně ve vyšší poloze smyčcových nástrojů s lahodou a něhou nejjemnější šepotá a stupňuje se v milostném rozprouzení opět k počáteční mužné frázi, kterou vhodně ukončuje. Podobné náleží i Biblettino „zastaveníčko“ k nejlepším číslům operety. Partii tuto provedla s obvyklou obratností svcu pí. Seifertová, jakkoli se zapřítí nedá, že by statečnější zjev nebyl úloze té právě na škodu; že zvláště části pěvecké všemožnou péči věnovala, bylo zjevno, jakož se vůbec zapřítí nedá, že poslední dobou dosáhla dáma ta znamenité routiny v zacházení s hlasem svým, který jakkoli již od přírody jest nepatrně nadán, přec dospěl konečně pilným zajisté cvikem k takému stupni ohebnosti, že ochotně poslouchá i nejmenšího pokynu své vládkyně. K většímu rozvinutí krás i předností hlasových podává vhodnou příležitost úloha „Ginetty“, dcery lazebníkovy s břitvou v ruce i v ústech, z nichž zvláště ta poslednější, ostrý totiž jazýček, a plné platnosti v úloze té přichází. Sl. Sáková provedla úlohu „Ginetty“ s překvapujícím výsledkem; zpěvní přednáška její jest ve všech částech výtečná, rozmarem živým překypující a rozmanitá; hra pak její zasluhuje pochvaly neobmezené: s jakou živostí a komickou energií umí komandovati svého nastávajícího, jak umí hráti na rozhněvanou a těžce uraženou a opětně jak v smíru přechodem něžně a oddané se po oddavkách před nocí svatební tulí k mladému muži svému, to vše provedeno tak přirozeně, s tak ohebnou rutinou hereckou, že zaujati jsme již v prvních scénách pro výkon tak pečlivě nastudovaný. Zjev její v druhém jednání v lazebně s břitvou v ruce jest velmi pikantní; její arie ovšem nepůsobí tak, jak by toho zasluhovala, poněvadž jest tu pozornost obecenstva současně obrácena k jiným předmětům, k holení a jinému maltraitování ubohých statičtů. Proto ji též slečna při posledním provedení vynechala. Škoda sice velká o ni není; však dala by se snad arie ta zachrániti tím, kdyby ji slečna zpívala při holení toho kterého individua na něm své citlivé kumšty zkoušejíc. Vrchole dochází výkon její v č. 11. kde zapírá pravého muže svého vzdor tomu, že jí tento nejmakavější důkazy o své pravosti podává tím, že jí upomíná na detaily noci svatební. Její velmi dobře stupňované „nevím pranic o tom“ dělá efekt výmluvnou hrou mimickou, v níž jasně se značí záblesk slastné upomínky na líčené okamžiky však rychle ustupuje nucené, dělané chladnosti na povrchu, jakkoli uvnitř vše hárá v rozechvění. Opakujeme poznovu, že slečnu Sákovu řadíme k nejpřednějším oporám naší opery oboru komického.

Z mužských úloh nejprospěšněji vyniká mezkář

„Marcassou“, jež p. Seifert v mnohých momentech elementární silou rozvášněn žárlivosti z rámce pouhé operety téměř k pathosu elementu vážného povznáší a tím vždy veškeré obecenstvo zvláště po efektní scéně v lazebně k bouřnému potlesku strhuje. Zde bývá všim právem tento miláček obecenstva pokaždé hlučně volán. Že veškeré scény jeho s „Ginettou“ v ladné souhře s ní splývají ku větší ještě platnosti je přivádějice, rozumí se při obratnosti p. Seifertově samo s sebou. Ve zpěvu zní jeho zvučný baryton zajisté příjemně. Se stejnou dovedností si počínali oba naši mistři z oboru komiky pp. Frankovský a Mošna, z nichž prvý co starý „Compistrou“ upomínal poněkud na jenerála „Buma“. P. Mošna vytvořil co Bibés originelní figuru starého „třínohého“ pytláka.

Pana Kroessingovi vede se dobře ve sféře přihlouplých charakterů: jeho „Vašek“ v „Prodané“ jest proslavený, taktéž se mu velmi dobře zdařil — pokud se pamatujem — v „Gerolštejnec“, „Pavel princ“, jež později nevíme proč a nač, opět převzal p. Šamberk vzdor tomu, že se p. Kroessing co do zpěvu i hry velmi líbil. Nejnověji opět se stejné obratnou neobratností dával přihlouplého feudála „mladého pána z Compistrů“, při kteréžto příležitosti jej před tím varujeme, aby neupadal přílišnou jednostranností v pohodlnou šablonu, dle které by tvořil všechny své postavy. V pohybech, mimice ba často i v akcentech dialogu mluveného zdá se nám, že často se opakuje. Hlas jeho jindy krásný, šťavnatý tenor v poslední době patrně trpí jakousi zastřeností. Práli bychom, aby to byla jen nepatrná okamžitá choroba, jež by dalšímu rozvinutí krásného hlasu jeho nemohla býti na závadu. Menší úlohy byly vesměs v dobrých rukou.

Sbory jsou v operetce této četně zastoupeny; však nedostává se jim zde v aréně tak svědomitého a pečlivého provedení, jak jsme to od nich zvykli v Novoměstském či „prozatímním“ slyše'i. Nejpatrněji bylo znáti mdlou blázeovanost sboru a nechuf jeho ku zpěvu v č. 5. „Slyšíte zvůnků hlas“, kde v povážlivou kolisi distonální přicházel s orchestrem, jenž v části smyčcové figuruje melodickým řebříkem h, jis, fis e v přiměřené změně harmonické a jasnou toninou svou ostře odráží od nedotažených hlasů sborových, jež neustále za sebou vléci musí. Žádná rozhodnost, žádný oheň není ve sboru; doufáme že p. kapelník svou energií sbor dovede ku vyššímu stupni cílosti budoucně pobídnouti. Dle všeho možno říci, že práce tato se zdarem doplňuje onu v oboru moderní operety znamenitou trojici Offenbachovu: „Bandidé“, „Princezna z Trebizundu“ a „Pytláci“, kteréžto se u nás zajisté všim právem plného uznání obecenstva zábavychtivého nynější dobou dostalo a co den poznovu dostává.

Vedle „Pytláků“ slyšeli jsme v uplynulém témdnu Zajcovu rozmarnou operetu „Hadačku z Boissy“, jež přilákala dosti četné obecenstvo. Zdařilé výkony sl. Sákovy, jež v poslední době i v uspořádání svých kostumů jeví lepší než kdy jindy vkus, jakož i pp. Frankovského, Mošny a Kroessinga (jenž co „Flageolet“ zápasil statečně s chrapotem), jsou v nejlepší paměť naší z dob předešlých. V úloze „Florence“

jsme tenkrát poprvé slyšeli slč. Huttaryovu s jeviště. Slečna jest nedávno engažována — tušíme výhradně pro obor subretní — a vystoupila dle doslechu již několikrát s rozhodným úspěchem před našim obecenstvem. Poněvadž nám nebylo možno býti svědkem prvního jejího úspěchu, použili jsme nyní vhodné příležitosti abychom učinili zadost své povinnosti referentské a podáváme tedy dle posledního výkonu jejího v „Падаче“ úsudek svůj o mladé této síle pěvecké.

Starý jeden učitel zpěvu praví: „kdo chce býti zpěvákem operním, musí míti plné sto dobrých vlastností; má-li ale dobře vyvinutý hlas, pak má těch dobrých vlastností již „dětadvadesát.“ Poněvadž jest tedy vývin hlasu nejpodstatnější podmínkou dobrého operního pěvce, obrátíme především ku hlasu zřetel svůj a podotýkáme již ku předu, že slečna oněch dětadvadesát dobrých vlastností nemá, čili jinými slovy, že slečna se posud úplně vyvinutým hlasem honositi nemůže. Hlas sám o sobě zdá se býti zdravým, však jeho lahodný proud jest mnohými zlozvyky zkalen. Tak jest ostré nasazování a násilné rozvírání tonu ve vyšší poloze, čímž hlasu se dostává plochého, prázdného charakteru, úplně pochybené jakož vůbec celé sestavení obličej je při zpěvu nelze chváliti. Slečna totiž navykla si zvláště ve vyšší poloze spodní čelist vysazovati přes horní, čímž nejen trpí původní příjemná forma obličej, nýbrž hlavně svaly krční jsou chybným tím sestavením přílišně, napjaté takže nemožno hlasivkám pružně se rozehvěti ku jasnému, kulatému tonu. Nevíme sice, kdo byl či jest jejím mentorem ve zpěvu však nepochopujeme, jak možno tyto prvopočáteční a hlavní zásady všeho vývoje hlasového přehlednouti. Pakliže je nástroj, na němž hrátí mám, špatně konstruhován, nikdy z ně nevyloodím tak správný ton, jako na dobrém nástroji a kdybych byl v technickém ohledu nejdovednějším mistrem. Toť pravda v každém ohledu patrná a přede jí nechtějí mnozí učitelé zpěvu rozuměti a myslí, že na špatně konstruovaných nástrojích dovedou pěkně hrát. Barva tonu některého nástroje ku př. houslí jak známo závisí hlavně od poměru, v jakém sestrojeny jsou více méně vypouklé obě desky; barvitost i celý charakter hlasu lidského závisí též od jistého sestavení otvoru ústního, jímž hlas se proudí — toť zkusiti může každý. Pakliže tedy toto sestavení otvoru ústního jest pochybeno v základě, nemůže se hlas nikdy v plné své kráse rozvinouti. Slečnin výraz v obličejí jest následkem vysazení spodní čelisti tuhý, nepohyblivý: nechť zpívá slova jakéhokoli smyslu, usmívá se stejně ku všemu a obličej herce má býti přede, jak známo, nejvěrnějším zrcadlem všeho, co se v duši představované osoby as dít mohlo. Na takové zbytečnosti mezi něž i hra a snad i chůze po jevišti náleží — jak se zdá — slečna nebere valného ohledu: prozatím si odzpívá své noty s průvodem orchestru a s neustále nakloněnou hlavou k pravému ramenu a je se svou partí spokojena. Sebevědomí je přede jen nejkrásnější cností každého umělce! Možná, že časem se hlas slečnin vyvine, jisto jest, že dalším vystupováním se slečna i ve hře otuží — však musí býti pilna, ještě velmi pilna pod návodem rozum-

ného učitele. Studovati musí zvolna, nechť ni neforciruje; neboť jisto jest, že kdo chce býti s vývinem hlasu brzy hotov, jest také v skutku v krátkém čase se svým celým hlasem úplně hotov.

Jest to sice negalantní od nás, že se odvažujeme tak krásné dámě mnohou pernou pravdu přímo do očí říci — však jsme toho mínění, že jí upřímnou, bezohlednou pravdou více posloužíme, než povrchní bezbarvnou pochvalou, s kterou se sem tam v denních listech slečna dosud spokojiti musela. X.

Listárna redakce.

Pp. dopisovatelům z S. a K. H. Příště.

„Hudební listy“

ročník II. a III. (roku 1871, 1872)

vázané neb nevázané

koupí administrace „Dalibora“ v čís. 147—I.

KNIHTISKÁRNA

JOS. R. VILÍMKA
v Praze

na Spálené ulici, nové č. 4. proti „Myslíkům“
tiskne barvami kovovými a obyčejnými

diplomy, akcie s kupony,
směnky, tabele,

nákladní, dodací a přijímací listy,

stanovy, jednacích řády, výroční zprávy, pozvání, programy,

ostupenky do koncertů, plesů a zábav,

legitimační, adresní a doporučující lístky,

višitky, etikety, cedule divadelní, jídelní i jiné,

hlavní knihy, cirkuláře, cenníky, účty, kvitance; vkladní, pracovní, berní a čelední knížky, denníky, formuláře, výkazy, poukázky, listy snubní a úmrtní, matriky, katalogy, protokoly, inventáře,

časopisy, knihy, kalendáře,

domovské a honební listy, vysvědčení, obsílky, potřeby volební, plakáty, hlavičky na papír listovní, adresy na obálky a na kucecké kornouty, všeliké pásy, atd. atd.

i nabízi správné, rychlé a laciné služby své

P. T. pp. knihkupcům i nakladatelům časopisů a děl, duchovním, advokátům a notářům, průmyslníkům a obchodníkům, sl. úřadům, bankám, železnicím, pojišťovnám, spořitelnám, záložnám, fondům kontribučenským, půjčovnám, společnostem akcijním, cukrovarům, továrnám i jiným závodům, okresním zastupitelstvím, obcím, besedám, sborům, jednotám a spolkům vědeckým, uměleckým, literárním, literáckým, učitelským, čtenářským, divadelním, zpěvackým, tělocvičným, zábavním, obchodním, živnostenským, výpomocným, úvěrním, výrobním, zásobním, potravním, dělnickým, hutnickým a hornickým, hospodářským, lesnickým, hasičským i všem jiným.

Objednávky neodkladné vyřizují se bez prodlení.